

Psichosocialinė raida žaidimų metais (2-6)

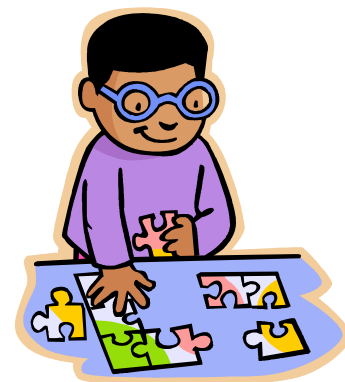

Ikimokyklinis amžius

Ikimokyklinis amžius - žaidimų metai .

(Bergen & Thompson, 1996)

Žaidimas:

Ką raidos psichologai žino apie vaikų žaidimus?

Kaip apibūdinti, kas yra žaidimas?

- Chance 1979: “žaidimas yra kaip meilė, visi žino kas tai yra bet niekas nemoka to apibūdinti”
- Teorijos, aiškinančios žaidimą, jo prigimtį, randamos filosofijoje, psichologijoje, medicinoje, sociologijoje, antropologijoje, pedagogikoje.
- Ar įmanoma apibūdinti tokį platų ir sudėtingą elgesį?

Teorijos

Piaget

– domėjosi, koks yra kognityvinės raidos ryšys su vaikų žaidimo priežastimi ir pobūdžiu, *kodėl* vaikai žaidžia.

Skyrė tris atskiras žaidimo raidos stadijas, į naują stadiją nepereinama, kol vaikas nėra įsisavinęs ansktesnei stadijai būdingo žaidimo pobūdžio

1. Praktiniai žaidimai
2. Simbolinis žaidimas
3. Grupiniai žaidimai

Erikson – žaidimai yra ego ir sudėtinė dalis

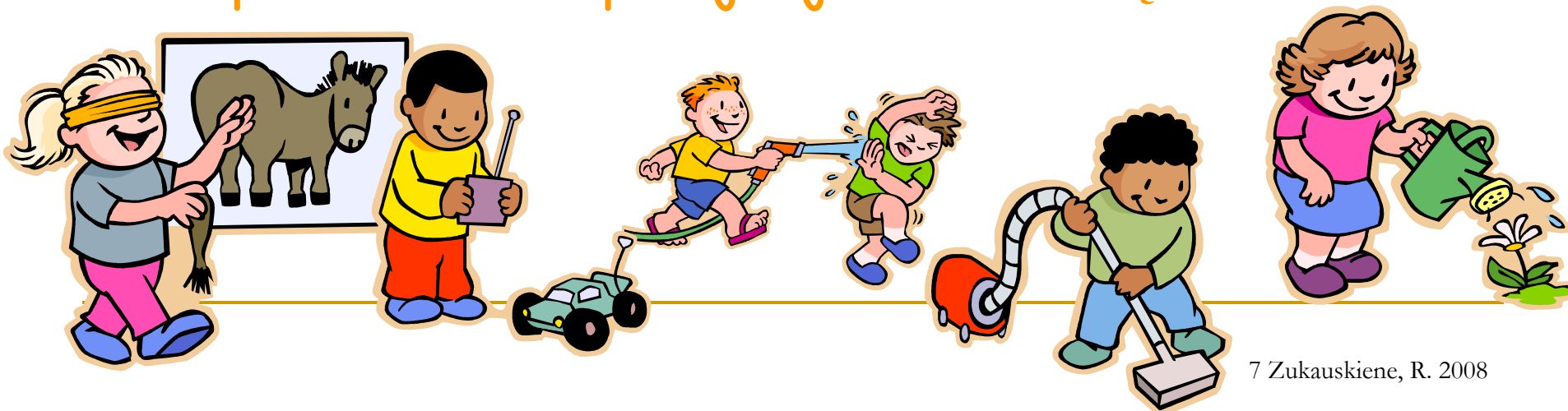
Ką raidos psichologai žino apie vaikų žaidimus?

- Vaikų žaidimai susiję su jų kognityvine raida (Piaget, 1951, 1962)
  - Funkcinis žaidimas – pasikartojantis motorinis aktyvumas
  - Simboliniai žaidimai – vaizduote pagrįsti žaidimai
  - Konstrukciniai žaidimai – ką nors nupiešti ar padaryti
  - Formalūs žaidimai – žaidimai pagal taisykles

"vaiko darbas- nuolat žaisti"

"dauguma su vaiko raida susijusių poreikių patenkinama per jo/jos troškimą žaisti "

Lieberman: žaidimo dimensijos

- Fizinis spontaniškumas
- Kognityvinis spontaniškumas
- Socialinis spontaniškumas
- Džiaugsmas, džiūgavimas
- Jumoro jausmas

Kūdikių/iki 2 m. vaikų žaidimai

- Per pirmus du gyvenimo metus, vaikai atranda pasaulį žaisdami ir tyrinėdami.
- Veiksniai, susiję su raida, apima:
  - priežiūrą.
  - rūpinimąsi.
  - stimuliavimą.
  - aplinką.

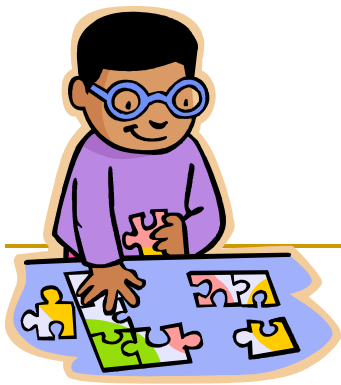

Žaidimo įtaka kūdikių/iki 2 m. vaikų raidai

- Suteikia vaikui optimalų sužadavimo lygį, kai vaikas nei per daug sužadintas, nei nuobodžiaujantis (Power & Park, 1980).
- Suteikia vaikui jausmą, kad jis kontroliuoja savo aplinką, stiprina vaiko savikontrolę ir skatina intelekto raidą (Watson & Ramey, 1972).
- Užtikrina vaiko intensyvią sąveiką su tėvais ir tokiu būdu stiprina vaiko-tėvų prierašumą.
- Skatina vaiką tyrinėti aplinką.
- Verčia vaiką atidžiau įsiklausyti į socialinius kalbos aspektus (Ratner & Bruner, 1978).

Žaidimų rūšys

- Chance (1979): 4 žaidimų tipai
  1. fiziniai – kutenimas, chaotiškos peštynės, slėpynės ir ieškojimas.
  2. manipuliaciniai – dėlionės, žaislai (“stoviniukai”).
  3. simboliniai – įsivaizdavimas, fantazijos, kalbos žaidimai
  4. žaidimai – taisyklės/susitarimai, kortos, stalo žaidimai
- Wehman (1979)
  1. Laisvi žaidimai
  2. Struktūruots laisvalaikis

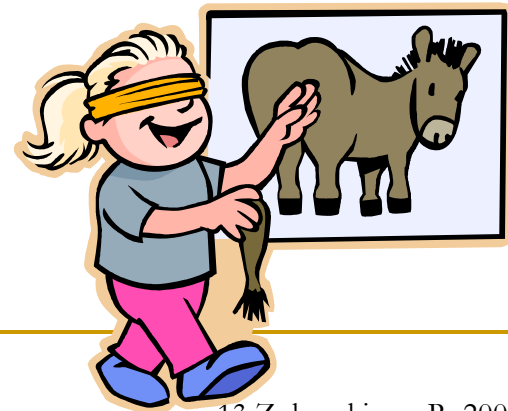

Žaidimo progresavimas

- **Nuo gimimo iki 2 m.**
  - Sensomotoriniai žaidimai ir tyrinėjimas
- **nuo 2 iki 5 m.**
  - Konstrukciniai žaidimai su ir be simbolinio žaidimo
  - Dramatiniai (vaidmeniniai) žaidimai (simboliniai)
  - Socio dramatiniai žaidimai
- **nuo 5 iki 7 m.**
  - Žaidimai pagal taisykles

Žaidimų rūšys: socialinis žaidimas (Parten, 1932)

- (a) Nesocialus žaidimas (vaikai nesąveikauja)
  - Neužimtas žaidimu
  - Žaidžia vienas
  - Žiūrovas
- (b) Socialus žaidimas (vaikai žaisdami sąveikauja vieni su kitais)
  - Paralelinis žaidimas
  - Asociatyvus žaidimas
  - Žaidimas bendradarbiaujant

Socialinių įgūdžių lavinimas

- Žaidimai adaptyviausia ir produktyviausia veikla
- Geriausi žaidimo draugai-bendraamžiai

Socialumas su bendraamžiais

Kognityvinės žaidimo kategorijos

Nesociali veikla	Neužimtas žaidimu Žaidžia vienas	Funkcinis žaidimas	Paprasti, pasikartojantys motoriniai veiksmai su objektais ar be jų	0–2 m.
Paralelinis žaidimas	Žaidžia šalia kitų vaikų su panašiais žaislais, bet nesistengia kitų įtakoti	Konstruktinis žaidimas	Kuria, konstruoja	3–6 m.
Sociali sąveika	<ul style="list-style-type: none"> ■ Asociatyvus žaidimas ■ Žaidimas bendradarbiaujant 	Vazduote paremtas žaidimas	Atlieka kasdienius ir įsivaizduotus vaidmenis	2–6 m.

Simbolinio žaidimo stadijos

- Simbolinis žaidimas prasideda, kai vaikas naudoja objektus ar veiksmus kitų daiktų ar veiksmų vaizdavimui.
- Dramatiniai (**vaidmeniniai**) žaidimai – tikrovės **mėgdžiojimas**, **imtavimas**, ta pačia tvarka, tiksliai atkartojant tikrovę, ir kolektyvinius simbolinius žaidimus pagal vaidmenis (Piaget, 1962).
- **Sociodramatiniai** žaidimai- vaidmeniniai žaidimai, kuriuos žaidžia **du ar keli vaikai**, kurie tarpusavyje bendrauja ir bendradarbiauja pritaikydami savo vaidmenis žaidimo epizodui.
- Padeda ugdyti kūrybiškumą, kalbą, intelektą, problemų sprendimo įgūdžius

Vaidmeniniai ir sociodramatiniai žaidimai

1. **Imitacinis vaidmeninis žaidimas.**
Vaikas atvaizduoja tam tikrą vaidmenį, mėgdžiodamas veiksmu ir /ar kalba.
2. **Vaizdavimas daiktų pagalba.**
Judesiai ar žodiniai pareiškimai ir/ar žaislai ar daiktai, kur panaudojami ne kaip objektų kopijos, bet pakeičia realų objektą (pagalys – ‘žirgas’)

Vaidmeniniai ir sociodramatiniai žaidimai

3. **Vaizdavimas žodžių pagalba.** Žodiniai apibūdinimai naudojami objektų ar situacijų atvaizdavimui
4. Vaidmeninio žaidimo trukmės didėjimas. Vaikas gali atlikti vaidmenį ilgesnį laiką, bent 10 min ar ilgiau.

Būdinga tik sociodramatiniam žaidimui

5. **Interakcija (sąveika).** Bent du žaidžiantys sąveikauja žaidimo epizode.
6. **Žodinė komunikacija - yra žodinė sąveika žaidimo epizode**

Vaizduojamieji, vaidmeniniai (Pretend) žaidimai savo apogėjų pasiekia ikimokykliniais metais

Vaidmeninių žaidimų įtaka raidai

- Apsimetinėjimas (vaidmeniniai žaidimai)
  - Labai padažnėja, išstobulėja ankstyvosios vaikystės metu
  - Apsimetinėdami vaikai praktikuojasi ir įgyja vaizdiniais pagrįstas schemas
  - Pasidaro mažiau egocentriški, didėja sudėtingumas
- Sociodramatiniai žaidimai
  - Atsiranda 2,5 m amžiuje ir dažnėja iki 4 - 5 m.
  - Vaikų kurie žaidžia tokius žaidimus
    1. Geriau vystosi jų intelektas
    2. Yra socialiesni

Super herojaus žaidimas

- Prasideda ikimokykliniame amžiuje
- Derinys simbolinio žaidimo su veltynėmis (rough and tumble play).
- Gali būti pozityvus jei skatina vaizduote
- Tokio stebėjimo vertingumo supi būtinas stebėjimas

Žaidžiam karą!

- Žaidžiama su ginklais.
- Kelia prieštarīgus vertinimus.
- Skandinavijos šalyse taikomi apribojimai
- Gali sąlygoti agresyvaus elgesio stiprėjimą.

Fizinė raida- susijusi su žaidimų pobūdžiu

- Lyčių skirtumai
- Lokomotoriniai įgūdžiai
  - Didieji motoriniai įgūdžiai
  - smulkieji motoriniai įgūdžiai
- Du žaidimo tipai:
  - Vienas kito vaikymasis
  - Veltynės

